

APER 2014 **TOTES!**

**CIUTATS I POBLES
PER CANVIAR-HO TOT**

**12a Assemblea Nacional
25 - 26 d'octubre
Mollet del Vallès**

www.joves.cat

CIUTATS I POBLES CANVIAR-HO

1. INTRODUCCIÓ **64**

2. MUNICIPALISME CONTRA LES POLÍTIQUES AUSTERICIDES **64**

- A. La dreta i la destrucció del benestar local: l'LRSA **64**
- B. Les ciutats i els pobles de la crisi: el desmantellament conservador del progrés local **68**
- C. Els atacs de la dreta contra la sobirania ambiental: ni aigua, ni energia, ni territori **72**
- D. Municipis i ciutadania, municipis repressius: governs al servei dels lobbys i l'especulació **74**

3. MUNICIPALISME TRANSFORMADOR, QUOTIDIÀ I DE RITME HUMÀ: LA PROPOSTA DE L'ESQUERRA VERDA **78**

- A. Sinergies per uns municipis democràtics **79**
- B. Amb la gent i des de la gent: participació social **80**
- C. Ciutats i pobles habitables i saludables: l'ecologisme irrenunciable **81**
- D. Sobirania energètica per generar equitat, democràcia i llibertat **82**
- E. L'aigua, dret bàsic, garantia pública **84**
- F. Territori en xarxa i cohesió social: polítiques de mobilitat per a la majoria **84**
- G. Un nou model econòmic sense exclusió, arrelat i respectuós **84**
- H. Economia, cohesió social i la Catalunya rural **85**
- I. Nous usos del temps: més enllà de la feina, ciutats i pobles per viure-hi **86**
- J. Polítiques educatives locals en el nou context municipal **87**
- K. Polítiques de joventut contra l'exili: relats de vida per arrelar **88**
- L. Proximitat com a èxit per a la igualtat de gènere **86**
- M. Un nou consum respectuós amb els territoris i garant de la igualtat **89**
- N. Totes i tots, juntes i junts: inclusió és victòria **90**
- O. Cap a un nou concepte de ciutadania: ciutats i pobles de totes i tots **91**
- P. Transformant les polítiques de família per transformar pobles i ciutats **91**

1. INTRODUCCIÓ

Sense la voluntat d'establir un paral·lelisme històric entre l'etapa que va iniciar el PSUC amb els primers ajuntaments democràtics i l'actual conjuntura política, social i econòmica, sí que voldríem remarcar que ens trobem en una etapa constituent i de creació d'un «nou municipalisme». Un camí que ens porta a repensar la realitat del món local reforçant els mecanismes democràtics i, sobretot, de cohesió social.

Fa 35 anys que el PSUC va ser el principal impulsor del canvi, articulats a través de la ciutadania, que va promoure la construcció de ciutats i polítiques innovadores per canviar el sistema social d'aquell moment. Els ajuntaments que sorgiran en el 2015 i el nostre paper com a JEV, i també com a ICV, tindrà reptes semblants als d'aquella etapa constituent del 1979: la recuperació econòmica, la lluita contra la crisi des del món local, la democratització de la política i l'economia i el desenvolupament de l'autogovern mitjançant el dret a decidir de Catalunya.

La nostra organització sempre ha fet política des de la proximitat amb la ciutadania, defensant el seu entorn natural i sostenible, a través d'uns ajuntaments actius, transparents i democràtics. Però en un context actual de descrèdit, de recentralització de les competències municipals i de retallades constants, dur a terme aquesta tasca serà més difícil que mai.

És per això que aquest document pretén promoure un debat de fons a l'organització sobre el nou municipalisme que haurà de donar respostes a aquesta nova època. Tenim la necessitat i l'obligació d'aportar reflexions i idees que ens permetin traçar un nou municipalisme en què les persones i la comunitat siguin els protagonistes d'aquest canvi més just i sostenible.

Una proposta de document polític que combini els elements de resistència i dignitat amb propostes que donin esperança als ciutadans i les ciutadanes a través de la política de proximitat que són els ajuntaments.

2. MUNICIPALISME CONTRA LES POLÍTIQUES AUSTERICIDES

A. La dreta i la destrucció del benestar local: l'LRSAL

L'any 2013, el Govern del PP va aprovar en solitari el que suposava l'estocada final al món local espanyol, la Ley de Racionalización y Sostenibilidad de la Administración Local (LRSAL, a partir d'ara). Seguint amb les seves polítiques antidemocràtiques i neoliberal, el Govern central va presentar una norma jurídica que, sota les premisses de racionalització i sostenibilitat, no tan sols no suposa una solució als problemes de la ciutadania i les entitats locals, sinó que esdevé un impediment per a les i els representats democràtics escollits als ajuntaments a l'hora d'adoptar mesures d'interès general i del bé comú: atenent al seu redactat, els municipis deixen de ser un ens polític amb autonomia pròpia i es converteixen en un mer ens administratiu de gestió.

Per entendre el grau d'afectació d'aquesta nova llei en el món municipal és necessari tenir en compte el model municipal del dret espanyol i el difícil moment en què aquest es troba actualment. De caràcter general, la Constitució espanyola (CE a partir d'ara) garanteix, en els articles 137 i 140, l'autonomia dels municipis per a la gestió dels seus interessos.

L'any 1985 es va redactar la Llei reguladora de bases de règim local (LRBRL), la qual, entre d'altres, definia i diferenciava la diversitat de competències dels municipis i de la resta d'ens locals, i així mateix establia una normativa sobre la qual aquests podrien ope-

rar. És aquesta mateixa llei, coneguda com LRBRL, la que també atorga a les comunitats autònomes (juntament amb l'article 148 de la Constitució sobre competències pròpies d'aquests ens) un seguit de competències sectorials. No ha d'estranyar, llavors, que el nou Estatut d'Autonomia de Catalunya del 2006, en l'article 84, entre d'altres, enumeri un seguit de matèries de competència dels governs locals. És per això que el principi reconegut en la Constitució s'ha de matisar: l'autonomia local és la potestat que tenen els municipis per, dins de les bases estatals i regulacions sectorials, desenvolupar sota la seva autonomia les matèries que siguin del seu interès. Aquest principi constitucional és bàsic en el nostre sistema polític i administratiu. De fet, la figura del municipi, com a ens institucionalment garantit i figura bàsica que en els últims anys s'ha reivindicat com a dic de contenció davant la crisi econòmica, no s'entendria sense ell.

Tenint en compte tot el que s'ha assenyalat fins al moment, i a causa dels elements que a continuació es veuran, des de Joves d'Esquerra Verda denunciem l'LRSAL com un atac frontal a aquesta autonomia municipal. I és que la nova llei introdueix de forma general en el sistema local l'existència, i per tant també la subjecció de l'autonomia local, dels principis d'eficàcia, eficiència i estricta subjecció a la normativa d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera. Aquests principis es revelen com l'eix central del nou món local, impregnant-ne tot el contingut i reafirmant el corrent neoliberal en el qual es deixa de fomentar la gestió pública dels serveis enfront models publicoprivats de gestió. Models que, lluny de donar resposta social a les noves demandes ciutadanes i ser, per tant, una eina alternativa amb la qual lluitar per fer front a les desigualtats socials i a les polítiques austericides, exigeix al sistema un pensament economicoprivat, amb un totalitarisme financer i pressupostari que portarà en si la reducció de les polítiques públiques.

Aquest nou model local impulsat per la nova llei planteja la sostenibilitat financera com a requisit necessari per exercir les competències municipals, ja que entén la solvència dels municipis, atenent a la realitat econòmica actual, com a primordial. Res més lluny de la realitat. Si es dona un cop d'ull a diversos informes sobre el deute del món local es pot veure com, malgrat que els ens locals sí acumulen deute respecte del PIB, aquest és un percentatge mínim comparat amb el que tenen la resta d'administracions públiques. Concretament, el deute total de l'Administració local respecte del PIB no arriba al 3,5%, mentre que l'Administració general de l'Estat passa del 50% i l'autonòmica arriba fins al 13,5%. No cal oblidar, a més, que la Generalitat de Catalunya continua devent diners als ajuntaments en concepte de subvencions concedides però no atorgades: una quantia de 753 milions d'euros, segons la Generalitat, que puja fins als 900 milions segons les entitats municipalistes. No cal oblidar, a més, que els ens locals gaudeixen d'unes fons limitades de recursos, fet que suposa una falta estructural de finançament que, lluny de donar-hi una solució dotant de majors ingressos els ens municipals, es pretén tapar reduint el nombre de despeses a les quals un municipi ha de fer front. En altres paraules, en comptes de garantir uns mitjans suficients per al desenvolupament de les funcions que la llei atribueix a les corporacions locals, s'opta per una mesura inversa: reduir el nombre de competències per així adequar-les als recursos econòmics que tenen o poden tenir els ajuntaments.

Un segon element de crítica és la dotació de competències a les diputacions en detriment dels municipis. Com hem comentat abans, els municipis no tenen una definició concreta, però sí un marc mínim que els fa recognoscibles en cada moment social. Tot i així, no deixa de ser cert que qualsevol municipi al qual se li treguin les competències de recollida d'escombraries, neteja viària, aigua potable, accés als nuclis de la població, serveis socials d'educació i salut o paviment de les vies serà irrecognoscible

socialment. I això no és l'únic: el fet que no siguin els municipis, ens amb legitimitat democràtica directa, els que puguin decidir sobre assumptes tan importants com els esmentats posa en dubte la legitimitat política de tot el sistema. Aquest element pot generar dubtes democràtics que poden portar un ciutadà d'un municipi a no participar en unes eleccions locals per escollir el ple de l'Ajuntament, el qual ja no té cap capacitat per gestionar els serveis locals dels quals gaudeix, atès que qui efectivament presta aquests serveis és una altra Administració a la qual, amb el seu vot, no pot demanar cap responsabilitat política.

Aquesta llei no tan sols s'ha d'entendre com un despropòsit antidemocràtic (tant pel que fa al seu contingut material com per la forma d'aprovació), sinó que a més es tracta d'un greu atemptat contra l'Estat de dret al qual tantes vegades apel·la el partit en el Govern, el PP, que pretén erigir-se com el seu únic protector. Així doncs, aquesta LRSAL deixa els ciutadans en un estat d'indefensió, atès que vulnera un principi fonamental com és el de la legalitat, en el vessant de la seguretat jurídica, a causa del fet que encara no s'ha establert un criteri per decidir quan és d'aplicació la llei autonòmica i quan l'LRSAL. La nova llei proposa que un cert nombre de serveis mínims i obligatoris dels municipis de menys de 20.000 habitants (un 96% aproximadament del total de municipis a Catalunya) siguin coordinats per les diputacions provincials, encara que aquestes tampoc podran escollir lliurement la gestió dels serveis que se'ls han encomanat. En la llei es preveu que sigui el Ministeri d'Economia i Hisenda qui decideixi si el servei serà gestionat de forma directa o compartida, centralitzant totes les decisions de gestió de serveis municipals obligatoris i vulnerant ja no tan sols l'autonomia local dels municipis, sinó també la de les províncies (reconeguda en l'article 141 CE). Més crítica encara és la situació dels municipis de menys de 5.000 habitants. La nova llei disposarà que el conjunt de serveis mínims obligatoris de l'article 26.1 sigui assumit per les mateixes diputacions. Si tenim en compte que els municipis amb aquest nombre d'habitants representen el 80% dels municipis d'Espanya, i el 75% a Catalunya, és just afirmar que llei firmarà la sentència de mort de l'actual mapa local.

En conclusió, l'LRSAL proposa un nou rol institucional de les diputacions provincials com a garants de les prestacions de serveis municipals obligatoris. Això pot portar, a part de la deslegitimació democràtica de tot el sistema que hem comentat, al fet que molts serveis públics s'hagin de privatitzar, ja que les diputacions no estan preparades ni han estat concebudes per prestar serveis públics. A més a més, no tenen la legitimitat democràtica directa que sí tenen els ajuntaments. Des de JEV denunciem que aquest nou disseny competencial municipal redueix els municipis a elements dotats d'una funció més purament executiva, allunyant-los de la política, o, com a mínim, de la possibilitat de participar en la definició de les polítiques que afecten els seus ciutadans, convertint-los en mers gestors administratius. Davant d'aquesta realitat, JEV reconeix l'important paper dels municipis com a garants del benestar col·lectiu de la ciutadania i aposta per aquests ens administratius com l'àmbit de partida, el lloc des d'on els subjectes socials poder començar un procés de transformació cap a societat alternativa al marge del capitalisme i del patriarcat.

En definitiva, concebre el municipi com un àmbit d'actuació on iniciar el procés de transformació de la societat per tal de generar corrents alternatius al capitalisme liberal i assolir el nostre projecte ecosocialista. Els municipis, com a òrgans democràtics primaris, han de ser el punt inicial en el qual la ciutadania construeixi una economia al servei de les persones a partir d'una gestió directa i horitzontal de la riquesa col·lectiva. Una revolució que porti la comunitat municipal a àmbits d'autonomia, essent el món local un espai de lluita i d'alternativa a la política general.

Finalment, l'LRSAL dissenya un nou model competencial que distingeix essencialment entre dos tipus de competències: les pròpies i les delegades (per l'Estat o les comunitats autònomes). En altres paraules, si bé l'àmbit competencial dels municipis sempre ha girat al voltant de tres àmbits d'actuació: i) les competències pròpies o delegades; ii) els serveis mínims obligatoris; i, iii) les anomenades «competències impròpies», el nou projecte trenca dràsticament amb aquest esquema mantingut des de l'aprovació de la Llei de bases del règim local (1985) i construït a partir de la doctrina del Tribunal Constitucional i imposa un disseny que converteix el que fins ara era un «element» mínim de competències municipals, sobre el qual els legisladors sectorials i de desenvolupament havien d'atribuir-se competències als municipis, en una màxima que no podrà ser sobrepassada. Així doncs, es porta a terme una poda de les competències no tan sols perquè els municipis no podran fer tota la classe d'activitats i prestar tots els serveis públics que contribueixin a satisfer les necessitats i aspiracions de la comunitat veïnal, sinó perquè si presten algun d'ells haurà de ser exclusivament amb respecte de les matèries enunciades i en els termes que determina el mateix article, posant en dubte el principi de descentralització.

El problema afegit en aquest punt és l'atac directe que suposa l'organització del nou disseny competencial. Les competències autonòmiques reconegudes per la Constitució, sens perjudici de la capacitat d'establir les bases que té l'Estat (art. 148 i 149, respectivament), es veuen limitades i només poden «existir» en aquells punts on les mateixes lleis de l'Estat els ho permeten. En altres paraules, la competència que la Constitució dóna a les comunitats autònomes per regular certs elements de forma lliure es veurà limitada pel que disposi una llei de l'Estat, la qual no tan sols regularà aspectes bàsics del règim local, sinó que determinarà també en quina manera es pot produir el desenvolupament autonòmic. Així doncs, el legislador bàsic entra de ple en l'establiment d'una regulació que deixa el legislador autonòmic sense marge per desenvolupar les seves competències sectorials, posant en dubte, a més, la jurisprudència constitucional que diferenciava de forma clara l'establiment d'unes bases i l'existència d'unes competències constitucionalment previstes per a les comunitats autònomes on l'Estat central no hi tenia res a veure.

Es tracta, doncs, d'una reforma de l'Administració local que mira més a criteris electorals i a la troika que a les verdaderes necessitats a les quals s'enfronten els governs locals del segle XXI. És aquesta, per tant, una reforma de l'Administració local, no del Govern local, que pretén reordenar el marc d'actuació dels ajuntaments en clau econòmica més que social, i en la qual resulta discutible que es reconeixin i respectin principis tan essencials, entre d'altres, com els d'autonomia local, subsidiarietat o legitimitat democràtica. En definitiva, des de JEV reivindicuem una alternativa local coherent que asseguri els canvis institucionals imprescindibles per tal de defensar els ajuntaments com a dispositius de participació democràtica, desenvolupament econòmic i qualitat de vida ciutadana. El món local és un marc necessari per a la implementació dels moviments socials i per a la constitució d'una alternativa a la dictadura dels mercats. És per aquest motiu, que, com a organització municipalista, considerem necessària l'articulació d'un nou model local amb alternatives viables que tinguin com a principis rectoris la prestació de serveis i activitats locals i l'eficiència de l'activitat local enfront l'austeritat, així com la remunicipalització dels serveis, la consecució d'eficàcia i la transparència i legalitat en l'activitat local. Sens perjudici del que hem assenyalat fins al moment, aquesta alternativa local no podria existir sense l'aprovació d'una llei de finançament local que posi fi a l'endèmica falta de suficiència econòmica de les entitats locals, garantint la seva suficiència financera en els Pressupostos Generals de l'Estat, transformant l'actual sistema

tributari local (actualment, els impostos locals tenen un caràcter patrimonial i basat en criteris de proporcionalitat, no en criteris progressius), establint un pla estatal d'inversions locals i implementant un nou sistema de repartiment en la participació d'impostos de l'Estat que millori la quota municipal.

B. Les ciutats i els pobles de la crisi: el desmantellament conservador del progrés local

Aquesta situació de crisi social en la qual els serveis públics es troben no és fruit d'una tendència política esporàdica. Des de l'any 2010, amb el canvi de legislatura i l'entrada de Convergència i Unió a la Generalitat, Catalunya s'ha vist afectada per l'aplicació indiscriminada i ideològica de retallades a l'Administració pública. Unes retallades que han afectat tant els serveis públics més bàsics, l'educació i la sanitat, com els sous dels treballadors públics, així com els drets socials i les llibertats dels i de les ciutadanes, i que sota la premissa del desajust fiscal han suposat un empitjorament de la qualitat de vida de tots i totes. Aquestes mesures han anat acompanyades de reduccions i supressions d'impostos o de dotacions econòmiques als col·legis privats i elitistes.

Tot i que amb el PSOE l'austeritat ja havia pres una dimensió estatal i les mesures de reducció de la despesa pública ja s'havien generalitzat, el 2011 la situació s'agreujà amb l'entrada al poder central del Govern del PP. L'austeritat pren una dimensió estatal i les mesures de reducció de la despesa pública es generalitzen. Aquest cop, a més, s'implanta una nova reforma laboral que precaritza els drets laborals, s'aproven noves lleis d'ensenyament que posen en qüestió tot el sistema educatiu i els avanços fets fins al moment i es duu a terme una política lingüística aliena a la complexitat nacional. Aquestes polítiques, recolzades i promogudes des de la UE i la troika, també han tingut traducció en la depauperació del benestar local, amb el PP i la dreta segregant les competències dels municipis amb retallades de tipus legal i econòmic. Des de Joves d'Esquerra Verda hem combatut, combatem i combatrem aquest tipus de polítiques antisocials. Com a organització esquerres, apostem per la redistribució com a requisit per sortir de la crisi econòmica que ja fa set anys que colpeja la nostra societat. Entenem la supressió de drets i la disminució de fons públics com un clar exemple de les prioritats de la dreta (especialment PP i CiU) i del socioliberalisme del PSOE/PSC, que han respost a la crisi expandint la desigualtat i el patiment. Les retallades no són quelcom inevitable, no són una mesura objectiva i necessària que s'ha de portar a terme per garantir l'estabilitat pressupostària, les retallades són la conseqüència de deixar en mans de governs neoliberals i submisos al poder financer la direcció d'estats en crisi estructurals, de deixar que partits polítics, nombrosos representants dels quals es troben imputats o fins i tot jutjats i condemnats per actes contra l'Administració pública, puguin desmantellar l'estat del benestar que tant va costar aconseguir.

A tota aquesta situació també s'hi afegeix l'agreujant del desprestigi de les institucions, causat entre altres factors pels diversos casos de corrupció en l'àmbit municipal i per un sistema d'organització supramunicipal obsolet i opac. No ens agrada el sistema indirecte d'elecció dels consells comarcals, les diputacions, l'Àrea Metropolitana, etc. Som conscients que aquests organismes també solucionen la vida de la gent, i malgrat que defensem la recuperació de l'autonomia dels ajuntaments, som conscients que també són útils per a la mancomunació de serveis, així com per fer

polítiques territorials i/o metropolitanes, però la ciutadania no és capaç de reconèixer qui els forma ni quines són les seves polítiques, perquè no són triats directament, s'escapen del seguiment i la fiscalització de la ciutadania i dels mitjans de comunicació i, perquè molts cops, l'opinió pública els tracta com a consells d'administració d'empreses pseudopúbliques, consorcis, etc.

Aquesta és la realitat en la qual han hagut d'operar els ajuntaments els últims anys.

Joventut

El context social de la joventut del nostre país és desolador. Les persones joves són un dels col·lectius que més pateix l'impacte de la crisi econòmica i social actual. Les retallades en les diverses polítiques socials promogudes per les diferents administracions han afectat la capacitat protectora de l'estat del benestar, el qual ja tenia grans dèficits en l'atenció cap als joves abans que arribés la crisi. La disminució de la despesa pública en educació, l'eliminació dels ajuts a l'emancipació o la retirada de la targeta sanitària per a aquells aturats que marxen del país són algunes de les situacions que han generat que el jovent es trobi en un estroncat procés emancipatori que esdevé una constant precarització de la seva vida. Les trajectòries vitals s'han modificat, i s'ha allargat o abandonat la fase d'estudi per un atur que no deixa d'eliminar llocs de feina, fet que genera que molts joves optin per emigrar a l'estranger en busca d'aquelles oportunitats que no troben a casa seva. No cal parlar de l'impacte que ha tingut de la reforma laboral en la precarització dels llocs de feina dels i de les joves, que arriba a un 90% dels contractes laborals, i la possibilitat d'estar en precari durant dècades en el mateix lloc de treball.

Davant d'una situació tan desoladora com l'actual, els programes destinats a l'ajuda per a la inserció laboral i formativa de joves en risc ha baixat un 80%; augmenten les taxes universitàries i la formació professional s'encareix; s'eliminen els ajuts al lloguer i desapareixen els Punts d'Informació Juvenil, que tenen la funció de desenvolupar la coordinació de la informació, l'assessorament, la difusió i la sensibilització en aquelles matèries que són d'interès per als i les joves i que són bàsiques perquè puguin escollir els seus projectes vitals amb igualtat d'oportunitats. Un seguit de retallades que han minvat les nostres oportunitats vitals i que ens han forçat a exiliar-nos a altres països amb l'esperança de tenir un futur digne.

En definitiva, la greu situació de crisi que vivim els joves des del 2008 ha servit per inaugurar una època de retallades i eliminació de drets socials bàsics que han deixat al descobert un acarnissament sobre la joventut i que per tant han fet evident una feblesa que sempre han tingut les polítiques en aquest àmbit en la història de la democràcia a les nostres ciutats i pobles.

Economia

En un calidoscopi de ciutats i pobles tan plural com el que tenim, trobem elements comuns en la fesomia de l'economia que els ha caracteritzat: estacionalitat, precarietat i atur. Tant en zones rurals com urbanes, el model de creixement basat en el treball de baix valor afegit, sustentat sobre el turisme, el totxo i la banca, ha sembrat desigualtat en tots els racons del nostre país. Sovint s'ha planificat i s'ha fet política pensant en el benefici econòmic a curt termini, fóra quin fóra el preu. El turisme s'ha convertit en una indústria de repartiment injust dels guanys que fomenta el treball precari, seguint els criteris capitalistes i obviant les necessitats reals de la ciutadania.

Evidentment, aquest model ha esclatat. Amb l'arribada de la crisi financera, la gent perd la feina, i els governs locals, gran part dels ingressos per fer front a les noves necessitats i demandes. La manca d'una descentralització real de l'Estat i de Catalunya cap als ens locals ha deixat gran part dels municipis catalans nus davant la tempesta i bona part del catalanisme conservador ha iniciat i perpetuat una campanya de criminalització i qüestionament de les transferències de rendes i solidaritat entre territoris de l'Estat, defugint les responsabilitats pròpies de la gestió de la crisi i les desigualtats dins els mateixos territoris de l'Estat. Durant anys, la venda de sòl urbà (i, en part, rural) va comportar grans ingressos per a molts municipis, que renunciaven al seu territori a canvi d'uns recursos econòmics que altres nivells territorials no els garantien. Això va conduir, en part, a un model de riquesa basada en l'especulació urbanística i que ha deixat centenars de municipis plens d'edificis a mig fer, grues a mig treure i, sobretot, espais col·lectius inutilitzats com a espais de trobada. D'aquesta manera, molta gent s'ha sentit estranya a casa seva.

Part d'aquest model econòmic que, de forma pretesa o per negligència, va ser acceptat com a possibilitador d'un creixement sense límit ni costos, es va traduir en una guerra constant contra els petits comerços. La creació de grans superfícies, facilitada per la desregulació estatal i la connivència de les administracions locals i la regulació de la Generalitat, ha deixat en situació de subsistència molts petits establiment que formaven —i formen— part del teixit social i ciutadà de molts pobles i ciutats, d'una identitat local que generava xarxa relacional.

Un altre exemple esfereïdor el vam tenir fa no gaire a casa nostra amb l'aposta per Eurovegas primer i per BCN World després. Aquest model especulatiu té dos missatges clars. El primer és que, per a la dreta i per a determinada esquerra desorientada, el diners no té color. És igual d'on provingui, quin model econòmic representi i generi ni com de trinxat pugui deixar el territori. El segon missatge anava especialment dirigit a la gent jove, sobretot a aquelles i aquells que fa dècades que exigim feina digna i ben retribuïda. Ens han situat aquest model, aquestes inversions, com les úniques possibles, fins i tot asseverant que qui ens hi oposàvem no sabíem què era l'esforç, i que calia treballar del que fos. De vegades, de d'una suite al Palace se'ns ha volgut fer triar entre fam o esclavitud, entre precarietat o gana.

Totes aquestes accions, exemples d'un neoliberalisme radical aplicat a casa nostra, ens va deixar a les portes d'una crisi sense eines per fer-hi front, amb un teixit productiu derruït, un estat del benestar mort abans de néixer i una economia-fum que s'havia dissipat.

Igualtat de gènere

Hi ha molts motius per defensar la igualtat entre dones i homes, el primer dels quals el podem trobar si ens recolzem en les lleis, perquè la igualtat és un valor jurídic fonamental i universal dels drets humans que tothom hauria de vetllar per respectar i fomentar. Tot i així, és evident que el dia a dia ens mostra que dones i homes no gaudim dels mateixos drets i oportunitats. El model heteropatriarcal en què la nostra societat basa les seves formes de relació i interacció amb tots els elements que la conformen ha marcat unes estructures socials, econòmiques i polítiques desiguals arreu.

La recerca de la igualtat significa brindar la possibilitat a totes les persones de desenvolupar les seves capacitats personals, siguin públiques o privades, i la presa de decisions independentment de quin sigui el seu sexe i/o gènere, i vol dir també apostar per la democràcia i per la construcció d'una societat més justa i valenta.

Malauradament, la violència masclista continua fortament arrelada a la nostra realitat, sigui física, econòmica, ambiental, psicològica o sexual, i s'ha convertit en un dels flagells que viu la nostra societat en ple segle XXI, i el fet que no sigui una prioritat per a molts governs a tots els nivells no ajuda que puguem avançar cap a la plena igualtat de gènere. Les retallades en els serveis assistencials que més a prop tenen les dones no ha deixat de succeir-se, i això és especialment greu en aquells casos en què les dones han estat víctimes de violència de gènere en l'àmbit de la parella.

Estudis i col·legis de professionals adverteixen que darrerament la violència de gènere entre els més joves va en augment, sobretot pel que fa a les relacions i la utilització de les xarxes socials i els xats instantanis. La possibilitat d'estar sempre connectada i localitzable ha esdevingut una arma de doble tall en què una mala utilització d'aquests serveis ha generat situacions de control i assetjament.

Llibertats sexuals en clau municipalista

Per aconseguir una ciutat més inclusiva entenem que no tan sols ens podem basar en criteris econòmics o legals per distribuir i organitzar les ciutats. És necessari un filtre històric i social que vesteixi la ciutat de significat i ajudi a crear un espai de seguretat i convivència. I aquesta necessitat es fa palesa en espais públics que ja han estat reapropiats per la ciutadania, com la glorieta de la Transsexual Sònia al parc de la Ciutadella, rebatejada aquest passat 5 d'octubre del 2013, vint anys després que els col·lectius LGTB de la ciutat reclamessin aquest espai.

Altres maneres de fer participis les ciutats i els pobles de les vivències de la ciutadania que l'habita són les mostres públiques de suport en dies assenyalats amb la penjada de banderes als balcons dels ajuntaments i altres edificis institucionals. Però aquesta expressió no pot limitar-se a una data senyalada. El compromís de les institucions ha d'anar més enllà, visibilitzant i homenatjant totes aquelles persones que al llarg de la història s'han vist represaliades per la seva orientació sexual i/o identitat de gènere. Una visibilitat que s'aconsegueix dedicant carrers a personatges destacats del moviment LGTB i un homenatge que comença amb monuments que ens recordin la lluita del col·lectiu. Però una ciutat o poble no viu tan sols del seu passat. És necessari, per anar construint una societat més inclusiva, que el col·lectiu disposi d'espais segurs de reunió, així com d'apoderament i oci. Perquè la igualtat real no s'aconsegueix només legislant, sinó canalitzant els interessos i les necessitats del poble i permetent un traspàs d'aquestes a la vida institucional.

Educació

Com s'ha comentat en l'anterior punt sobre l'LRSAL, la nova Llei base del món local modifica diverses competències municipals, entre elles les polítiques educatives. El procés de recentralització en matèria d'educació trenca amb un model educatiu descentralitzat, treballat des de fa dècades, que tenia com a objectiu donar respostes integrals als problemes i als reptes educatius d'una societat amb una gran crisi socioeconòmica i democràtica. El foment del treball integral entre els agents educatius locals i la coresponsabilitat entre el Departament d'Ensenyament i l'Ajuntament queda totalment eliminat amb aquesta nova llei. Aquest nou ordenament afegeix desigualtats territorials importants i fa minvar la capacitat d'intervenció dels ajuntaments en matèria d'educació, i per tant elimina els principis d'igualtat entre totes les persones, de justícia social i d'equilibri territorial.

L'educació infantil 0-3, els programes de transició escola-treball (TET), els programes de qualificació professional inicial (PQPI), les escoles d'adults i les escoles d'art i de música són serveis educatius que deixarien de poder-se desenvolupar des dels ajuntaments per convertir-se en competències «impròpies». Tots aquests serveis tenen el valor afegit que des de la gestió de proximitat és com són més eficients i poden donar una resposta real a les necessitats actuals dels nostres infants, joves i adults. El territori que els envolta són escenaris essencials per a l'èxit d'aquests programes educatius, i per tant deixen de tenir sentit si són gestionats des d'administracions llunyanes a la ciutadania. La confiança que genera la proximitat per la coneixença i l'escolta dels ciutadans facilitarà la creació de ciutats educadores i per tant d'una major igualtat d'oportunitats en els nostres infants i joves.

El cas més paradigmàtic, probablement, sigui el de les escoles bressol o 0-3 i les escoles d'adults, atès que és l'etapa educativa que directament han assumit els ens locals. La dreta s'ha mostrat implacable contra aquesta etapa no obligatòria d'educació: la Generalitat ha retallat quasi un 65% la seva aportació als municipis en aquest concepte i les ciutats i els pobles han aplicat retallades pel que fa a la ràtio d'alumnes per professor i al personal, i n'ha externalitzat la gestió. Aquesta situació ha tingut un fort impacte, per exemple, en la igualtat de gènere, ja que ha augmentat el risc que les dones es quedin a casa cuidant d'uns infants les escoles bressol dels quals no poden pagar.

En el cas dels centres municipals de formació de persones adultes, són molts els ajuntaments que han prestat servei, suplint una funció de la Generalitat i sense comptar mai amb cap suport econòmic fix per part del Departament d'Ensenyament. Ha estat gràcies a aquestes escoles que en molts municipis s'ha garantit la cohesió social oferint noves oportunitats a les persones grans que durant la seva infància no van poder ser escolaritzades. I és gràcies a les escoles de persones adultes que els joves que van abandonar l'educació secundària, avui ja majors de 18 anys, tenen la possibilitat de tornar a estudiar i obtenir el títol d'ESO.

C. Els atacs de la dreta contra la sobirania ambiental: ni aigua, ni energia, ni territori

Una política energètica ecosocialista des del municipalisme

El sector energètic espanyol suposa un 2,5% del PIB del total de l'Estat, però la seva importància va més enllà de la seva participació en la producció total, ja que és un sector estratègic del qual es nodreixen totes les branques de l'activitat econòmica. Precisament, un dels elements que ha limitat el desenvolupament d'Espanya ha estat la pobresa dels recursos energètics, en concret la carència d'hidrocarburs, així com la qualitat i quantitat del carbó existent. L'escassetat de recursos ha condemnat tradicionalment el sistema energètic estatal a una situació de dèficit i dependència exterior i ha castigat la indústria.

Tot i que la política energètica sempre s'ha concebut des d'una visió estatal (o més recentment, europea) com un sistema centralitzat, des de JEV defensem un escenari de transició econòmica i ecològica que parteixi del principi de generació i gestió distribuïda de l'energia. És a dir, tot i que és cabdal que hi hagi una integració energètica, ja no tan sols en l'àmbit estatal sinó també en l'europeu, la transició cap a un nou

model energètic passa per canviar un sistema basat en la gran generació i el transport a un sistema que acosti la generació d'energia i també la seva gestió a l'usuari final. Un usuari final que ha de passar de ser un simple consumidor a ser part activa en la gestió del sistema energètic i en particular del sistema elèctric.

Mobilitat sostenible i transport públic

Quan es parla de mobilitat sostenible és necessari enfocar el problema d'arrel. Així, el debat de la sostenibilitat des d'un punt de vista de la mobilitat i el transport també és parlar d'urbanisme i de la gestió dels usos urbans. Des del municipalisme podem treballar per fer de les nostres poblacions una ciutat, un barri o un poble compactes on vida, serveis públics, treball, comerç, oci i cultura convisquin en equilibri.

Perquè l'energia més neta és aquella que no es consumeix, la població compacta és per definició més sostenible. Des del municipalisme d'esquerres confrontem la ciutat compacta amb la ciutat jardí. Creiem en el comerç de barri, en els equipaments de proximitat, en les poblacions que conjuguen oci, habitatge i treball. Aquelles poblacions on la ciutadania no es troba amb una necessitat de transport associada a qualsevol activitat quotidiana. I confrontem el nostre model amb la ciutat dels barris dormitori, de cases amb jardí, de centres comercials, de zona d'oficines, de zones universitàries, aquella que envia l'oci als afores... En definitiva, la ciutat insostenible, expansiva i elitista, la ciutat del cotxe i la moto.

Les poblacions catalanes de l'àrea metropolitana que el municipalisme d'esquerres ha governat històricament han crescut en menor o major mesura de manera compacta, i això explica que aproximadament la meitat dels desplaçaments a l'àrea metropolitana es fan a peu o amb bicicleta.

Així, les polítiques dels governs de progrés s'han diferenciat alarmantment de les que han imposat les dretes del país. Si les esquerres hem apostat per gravar l'ocupació de l'espai públic per part dels vehicles (zones verda i blava) i també la circulació, impulsar polítiques de recuperació d'espai urbà com la pacificació i l'accessibilitat o les superilles i les «zones 30» i liderar projectes com el foment de la bici i experiències de transport públic innovadores com les xarxes ortogonals, la dreta ha tornat la mirada al lobby del cotxe. Així, l'increment abusiu del preu del transport públic, la gratuïtat de l'aparcament en l'espai públic o la rebaixa de l'impost de circulació en són clars exemples.

L'aigua i la seva privatització

A Espanya, el 58% de la població té aigua subministrada de forma pública, i el 42% de manera privada. Catalunya és un exemple de privatització creixent del subministrament de l'aigua, amb una empresa, AGBAR, que acumula la major part del negoci. Aquesta empresa, de caràcter internacional, subministra aigua a gran part de l'àrea metropolitana de Barcelona i gestiona potabilitzadores, dessaladores... L'adjudicació d'Aigües Ter Llobregat a Acciona (pendent de resolució judicial per la impugnació a Agbar) i l'adjudicació a Agbar de més part del pastís metropolità són un pas més de la privatització d'aquest bé comú, i CiU té més mesures esperant.

La legislació vigent dicta que el subministrament d'aigua és competència municipal, però la gestió pot ser pública o amb participació privada. Tanmateix, les empreses participants del sector de l'aigua moltes vegades són multinacionals que operen en altres països, i que no tenen cap mena d'interès pel desenvolupament territorial sinó pel marge de benefici econòmic.

Durant els últims anys, a casa nostra hem viscut un procés de privatització de la gestió de l'aigua que va en augment i que està arribant a un nivell en què cada cop ens serà molt més difícil poder donar-li la volta. La gestió de l'aigua en alta i en baixa està sent privatitzada en favor de grans multinacionals com Agbar i Acciona, en processos legalment irregulars i legítimament contraris a l'interès general.

Els processos de privatització que han tingut lloc tant a casa nostra com arreu del món es fan després del desprestigi i l'infrafinançament de les infraestructures, amb l'argument que la gestió privada és més eficaç i barata per a les institucions i que cal vendre la concessió per fer front al deute públic. Res més lluny de la realitat.

La gestió privada prioritza els interessos de la gran empresa, no el dret a l'accés a l'aigua potable, descuida les instal·lacions i encareix el servei, ja que el seu objectiu és maximitzar beneficis. La gestió d'aquest bé bàsic deixa d'estar controlada per la ciutadania, que queda en mans de les grans corporacions. Hi ha diversos exemples arreu del món de processos de privatització de la gestió de l'aigua, com ara els casos d'Equador i Colòmbia a l'Amèrica Llatina, tots ells amb conseqüències desastroses per a la ciutadania.

La gestió privada posa en risc el dret humà a l'aigua i al sanejament (DHAS) reconegut per l'ONU, un dret humà que cal que garanteixi l'Administració. Arreu del món hi ha també exemples de recuperació pública de la gestió, com el cas de París i Buenos Aires, i a casa nostra també hi ha exemples de gestió municipal reeixida, com el Prat de Llobregat. El *fracking* com a eina per extreure recursos no renovables (com metà i petroli) ha provocat un impacte mediambiental negatiu en tots aquells llocs on s'ha utilitzat, des de la contaminació d'aqüífers i l'elevada despesa d'aigua, passant per la contaminació de l'atmosfera, fins a arribar a la utilització de productes químics que destrueixen a poc a poc la productivitat del sòl fèrtil.

L'actual ministre d'Indústria del Govern del PP, José Manuel Soria, ha decidit tirar endavant aquest mètode d'exploració, afavorint un vegada més les grans empreses i deixant de banda la sostenibilitat ambiental. Ho hem pogut observar amb el projecte Castor, el fracàs del qual hauré de pagar tota la ciutadania.

Malgrat que ens hem d'alegrar perquè el Parlament de Catalunya hagi aprovat una llei que prohibeix aquest mètode agressiu i el govern canari hagi endegat una consulta popular, això no vol dir que estiguem salvats. Indirectament, podem patir les conseqüències ambientals dels efectes que genera aquest sistema, ja sigui a través d'alteracions sísmiques o malalties cancerígenes. Per tot això hem de lluitar contra la utilització d'aquesta tècnica que afecta la nostra qualitat de vida.

D. Municipis i ciutadania, municipis repressius: governs al servei dels lobbys i l'especulació

Privatització dels municipis: la ciutat al servei de les elits envers la ciutat al servei de la majoria social

La crisi immobiliària com a impuls de l'acció privatitzadora dels municipis

La ciutat és avui escenari i exemplificació entre la lluita per l'interès de la col·lectivitat i del servei públic, davant la ciutat sota control neoliberal que segresta aquest interès públic i el mercantilitza.

L'etapa de boom immobiliari basat a depredar el sòl lliure dels municipis i avançant en la destrucció del territori ha deixat pas (per pròpia generació) a una crisi i una paràlisi

de l'acció urbanitzadora que ha donat ciutats disperses i inconnexes, plans parcials aïllats semiconstruïts, urbanitzacions i la seva població sense serveis públics mínims i un alt consum energètic a causa d'una construcció i un urbanisme ineficaços i insostenibles.

Acabada la festa del totxo, la banca i les constructores han vist limitades les possibilitats de mantenir les grans plusvàlues a través d'aquest model, avui en paràlisi total. Alhora, els governs municipals i les institucions públiques han vist quasi desapareguts els ingressos per les taxes i els impostos derivats de la construcció, que havien suposat ingents quantitats d'ingressos que sovint anaven destinats als equipaments-escultura per a la ciutat-aparador, és a dir, grans equipaments sobredimensionats vestits d'una arquitectura icònica que permetia omplir els pamflets electorals populistes, i els comptes en paradisos fiscals de les grans constructores que han viscut de la gran obra pública.

Arribada la crisi immobiliària també als ajuntaments, aquests es troben amb grans equipaments sobredimensionats i nuls ingressos per mantenir-los o acabar-los, una situació de gran dependència dels ingressos de la construcció com a ingressos corrents, i deutes considerables amb la banca també per finançar les grans construccions preveient que podrien pagar-los amb una bombolla immobiliària que molts governs preveien infinita.

La venda i mercantilització dels municipis

La combinació d'uns ajuntaments desesperats en la cerca d'ingressos, juntament amb la cerca de nous mercats del capitalisme financer, fa que els primers cedeixin la protecció de l'interès general i s'iniciï la venda i privatització de les ciutats.

Tanmateix, el Plan de Pago a Proveedores impulsat pel ministre Montoro i la cartera d'Hisenda del Partit Popular suposa un autèntic rescat a aquests ajuntaments prèvia acceptació de l'impuls de mesures neoliberals, acomiadament de funcionaris i supressió de serveis públics i traspàs de competències a les diputacions, així com l'obligatorietat d'externalitzar serveis municipalitzats si aquests són deficitaris, com proposa l'LRSA.

En aquests moments s'inicia l'impuls a la privatització dels serveis públics de control municipals: aparcaments, empreses municipals de subministrament d'aigua, llars d'infants, teatres, escoles de música, centres i tallers de formació, serveis d'atenció al ciutadà, gestió de les àrees municipals i dels equipaments esportius...

A la vegada, no tan sols es privatitzen els serveis, sinó també equipaments públics sencers: museus, patrimoni públic, etc., els quals es posen al servei de l'interès privat de la grans fortunes i capitals. De la mateixa manera que l'espai públic, negat sovint per a l'ús de la ciutadania com a espai de reivindicació popular (cultura, democràcia i activisme) però cedit sense contemplacions per ser privatitzat i per a ús de les multinacionals, com va succeir amb la plaça de Catalunya de Barcelona amb el 15-M, quan es va desallotjar l'acampada impedit la manifestació pública per la democràcia i va ser substituïda per una pista de gel que durant setmanes privatitzà la plaça.

En l'àmbit territorial, hem vist també grans operacions de mercantilització del territori. Primer, en el cas d'Eurovegas, en què el govern de CiU va plegar-se a les exigències d'un multimilionari mafiós (perseguit per frau fiscal, blanqueig de capitals, estafa i explotació a diversos països del món) per tal de «regalar» el principal parc agrari de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, el delta del Llobregat, per fer-hi casinos. En un segon cas, s'està desenvolupant Barcelona World, un altre model en línia d'Eurovegas, en què CiU i PSC han posat en safata la desregulació absoluta en matèria urba-

nística per permetre el lucre de la banca en la venda dels terrenys; la hiperreducció dels impostos del joc, que contribuirà al blanqueig de capitals, i l'impuls d'un sector econòmic precari que es limita a oferir un mercat de treball basat en cambres i noies aparador i trencar definitivament la possibilitat de canviar el model turístic català. A això cal sumar-li els greus efectes socials que pot tenir aquest model: ludopatia, endeutament familiar i greu impacte mediambiental, com el que va provocar l'especulació en la bombolla immobiliària.

L'apropiació dels lobbys sobre la ciutat: el turisme invasiu/massificat/gentrificador

Davant la debilitat de les institucions, tant pel context com per la voluntarietat de servir-los, s'entreguen als lobbys per sobreviure a una situació de crisi econòmica, social i política, entregant-ho tot en nom d'una esperança anomenada ocupació. Això comporta la desregulació de la ciutat i la permissivitat perquè tot espai i recinte públic o bé comú estigui subjecte a ser mercantilitzat.

Així, els espais públics que s'han anat guanyant en les darreres dècades amb l'obertura de places, l'ampliació de voreres traient carrils de circulació a la mobilitat privada, etc., ha acabat cedint-se a les terrasses de restaurants, bars i hotels. La creació de focus i d'inversions per a grans multinacionals comercials i hoteleres genera de manera inherent la revaloració de l'entorn, que apuja preus i expulsa el teixit comercial i social de la ciutadania en benefici d'un teixit turístic. Així veiem desaparèixer comerç de proximitat i familiar, que és substituït per cadenes comercials i teixit complementari al turisme. Si el centre d'aquests focus pateix transformacions radicals d'aquests usos, expulsant-ne l'ús ciutadà i generant una ciutat de cartró pedra, les perifèries també veuen modificats els seus usos, amb preus lleugerament inferiors però suficients per transformar usos residencials o d'oficines en nous hotels servidors d'aquests focus, que tornen a generar al seu voltant un teixit turístic, ampliant i expandint la «ciutat aparador» i depredant la ciutat de la ciutadania, com ha passat en alguns barris de la ciutat de Barcelona, com Ciutat Vella, amb els pisos turístics i el Pla d'usos. Això és el procés gentrificador del lobby turístic que està mercantilitzant la ciutat i expulsant els usos ciutadans cap a les perifèries, que alhora provoca tensions socials entre el teixit tradicional de rendes inferiors enfront dels serveis turístics de rendes molt superior, davant el qual només poden resistir les rendes mitjanes i altes que poden fer-hi front, expulsant la resta de condicions.

La ciutat antipersones i la política de la repressió

Quan les rendes baixes es troben en un context de gentrificació per ser devorades pel lobby turístic, la realitat social de l'entorn topa amb la realitat social volguda per la ciutat aparador, en la qual aquestes rendes baixes o en situació de pobresa perjudiquen la marca. És en aquest escenari en el qual apareixen les polítiques públiques d'expulsió de les persones en situació de pobresa que són incompatibles amb la ciutat marca, amb unes normatives de civisme que prohibeixen la pobresa i la mendicitat i la cerca de caritat. Ordenances que prohibeixen el consum d'alcohol a la via pública, però que en canvi en permeten un consum desfermat si és en la terrassa d'un establiment privat en un domini públic. Polítiques públiques basades en l'urbanisme preventiu d'expulsió de la pobresa: bancs públics individuals, o amb recolzaments cada metre per impedir que s'hi estirin les persones, punxes als replans de les botigues, caixers exteriors per impedir que ningú hi dormi, col·locació d'elements antipersones a les places i parcs públics o batudes racistes per demanar els papers a les persones immigrades. En definitiva, un model que en nom de la «seguretat»

culpabilitza i estableix la por com a mecanisme per controlar i estigmatitzar aquells col·lectius més vulnerables com els immigrants, els sense sostre, els joves i les treballadores del sexe pel que fa a la seva relació amb l'espai públic.

Per tant, la crisi econòmica ha servit també d'excusa per retallar greument les llibertats civils i ciutadanes. Davant l'augment de les protestes ciutadanes i socials, des del Govern central del PP s'ha respost amb l'amenaça d'endurir el Codi Penal i s'ha presentat l'avantprojecte de la Llei per a la protecció de la seguretat ciutadana, amb l'única finalitat de donar una solució repressiva al conflicte social, reforçant els dispositius pel control i l'exclusió permanent dels «enemics».

Les polítiques repressives s'han emprat per tractar de controlar fluxos migratoris de persones en situació socioeconòmica precària, empresonant les persones en situació administrativa irregular dins de CIE (on hi ha hagut morts i s'han denunciat maltractaments, abusos sexuals i privació de medicaments). També s'han emprat mitjans inhumans en el control de fronteres, on hem vist filferros amb fulles que han provocat profunds talls a les mans i a les cames d'aquells que han intentat saltar, així com trotejos amb bales de goma a persones que creuaven l'estret nedant.

Les solucions punitives i policials al conflicte social s'han fet paleses també als carrers dels nostres barris, amb dures càrregues dels Mossos en el desallotjament d'espais ocupats autogestionats com el centre social Can Vies, o a les naus del Poble Nou, on hi treballaven i vivien immigrants en condicions de pobresa molt dures, així com càrregues policials contra els indignats de la plaça Catalunya, com l'agressió a un menor a Tarragona durant el 14-N o les detencions arbitràries en jornades de vaga general. L'augment de la brutalitat policial ha provocat també que Esther Quintana perdés un ull per culpa de les bales de goma. Així mateix, hem de lamentar diverses morts en detencions policials, com el cas de Juan Andrés Benítez al Raval.

Paral·lelament a la repressió per part de l'Estat, en els darrers temps ens hem trobat amb l'augment de grups d'ultradreta que també han tractat de vehicular el conflicte social envers la repressió contra els més dèbils. Aquest nou feixisme s'ha manifestat tant en la seva vessant institucional, on han aconseguit obtenir regidors disfressats de demòcrates respectables, com al carrer, on han augmentat les agressions homòfobes, racistes, anticatalanistes o contra activistes socials. Especialment preocupant resulta el sorgiment de moviments feixistes juvenils que capten membres mitjançant centres d'oci (Casal Tramuntana) o mitjançant pseudosindicats contra les retallades en l'educació (Respuesta Estudiantil) o disfessant el seu discurs feixista darrere d'una activitat caritativa carregada de xenofòbia (Movimiento Social Republicano).

La pèrdua de la garantia social municipal

Els municipis conservaven encara una capacitat, tot i que reduïda, de redistribució de la riquesa mitjançant el cobrament de taxes, impostos i preus públics per oferir serveis públics complementaris, l'anomenat salari urbà indirecte, que es retornava a la ciutadania mitjançant la prestació de serveis públics i ajuts. Des de la subvenció del dèficit de tarifa del transport públic fins als equipaments públics o els ajuts directes, com les rendes d'emancipació de l'habitatge, complementaven una situació laboral de la ciutadania també precària malgrat la bombolla, però camuflada per un salari urbà digne.

La reducció dels ingressos per la punxada de la bombolla immobiliària, així com la renúncia a percebre ingressos dels negocis extractius sobre la ciutat, com el del lobby turístic, ha provocat una reducció notòria d'aquest salari urbà indirecte. Els municipis estan perdent la capacitat redistributiva de la riquesa a les ciutats mitjançant la reducció dels serveis públics, que provoca la inaccessibilitat, per exemple, al transport urbà o a

una xarxa digna d'equipaments públics a tots els barris de les ciutats, i a més impedeix i coarta l'emancipació juvenil.

La precarització que comporta la situació de crisi es veu augmentada per la caiguda de les rendes del treball, a la qual s'hi ha de sumar la davallada dels salaris urbans. D'aquesta manera, les desigualtats socioeconòmiques segueixen creixent perquè la política austericida no segueix cap tipus de lògica, ja que en comptes de compensar la pèrdua de capacitat econòmica que els assalariats estan patint continua aprofundint l'esquerda, estratificant la societat i exclouent-ne una part de la població. Una ciutat que redueix serveis i prestacions socials és una ciutat que segrega encara més la seva ciutadania, que abandona qui menys té i que es nega a coresponsabilitzar els sectors més poderosos.

3. MUNICIPALISME TRANSFORMADOR, QUOTIDIÀ I DE RITME HUMÀ: LA PROPOSTA DE L'ESQUERRA VERDA

Avui en dia, malgrat estar en un món globalitzat basat en relacions cada cop més individualistes, és l'espai local el que té capacitats generadores d'identitats socials i ciutadanes, i és per això que les polítiques públiques s'han vist obligades a donar respostes, des dels ajuntaments, a la seva població, perquè és la proximitat la que genera confiança i sentiments de pertinença. L'arrelament als barris i als pobles (com feia dues dècades) està perdent importància com a espai de socialització vital, a causa de la mobilitat de les classes treballadores en la relació «residència vs. treball». No obstant això, el concepte espai, des d'una visió més amplia, sí que ha guanyat centralitat per l'impacte que genera l'entorn urbà en les trajectòries vitals i les configuracions socials dels pobles i les ciutats.

L'actual complexitat de les societats contemporànies té un clar impacte en el món local a través dels espais públics i la convivència ciutadana. L'aplicació de mesures homogeneïtzades, sense tenir en compte les realitats urbanes i socials, genera conflictes, molts cops mal solucionats a través de les polítiques de seguretat i la por. Aquestes polítiques repressives, que centren el seu focus d'acció cap als col·lectius més vulnerables (joves, els sense sostre, immigrants, etc.) desenvolupen la «seguretat» a través de l'exclusió i l'eliminació de la diferència i la culpabilitat, al mateix temps que generen una socialització a l'espai públic basada en la desconfiança, el paternalisme i la resignació.

Davant d'aquesta realitat, cada cop més repressiva i desigual, els ajuntaments tenen la capacitat de generar ciutats i pobles oberts i democràtics, basats en la diversitat d'espais que promogui la pluralitat d'usos i d'usuaris, convertint-se en espais de trobada i de convivència lliures per a tothom. S'han de recuperar les ciutats i els pobles d'aquells interessos privats i «preventius» que han minvat el dret a les ciutats i posar-los al servei de les persones.

Però un risc en el qual podem caure és el poc sentiment comunitari que existeix, a causa de l'estil de vida individualista que cada cop se'ns imposa més. Cal que la regeneració urbana que s'està donant en algunes ciutats i pobles estigui promoguda per la ciutadania a través de la participació ciutadana per tal d'escoltar les demandes i les voluntats d'aquelles persones que hi viuen. Davant d'una societat fragmentada com l'actual, calen més canals de diàleg amb l'Administració que generin confiança i proximitat, i és per això que la participació ciutadana, amb un bon disseny del procés, és una eina molt important per promoure consensos socials i locals a través de la reflexió i el debat en aquelles fases més embrionàries del planejament o la rege-

neració urbana per tal de tenir una incidència real. Els ajuntaments no han d'utilitzar aquestes eines per legitimar decisions ja preses, sinó que han de ser un veritable canal que reforci el sentiment de pertinença, la proximitat, la identitat col·lectiva i la preocupació per allò comú. Tan sols d'aquesta manera generarem pobles i ciutats lliures i igualitaris.

La política de proximitat que es desenvolupa des del món local esdevé un factor clau en la qualitat democràtica de les nostres ciutats i augmenta les possibilitats de participació (directament o indirectament) de les persones en els assumptes que els afecten. La coneixença de l'entorn d'una forma tan directa aporta qualitat als projectes que es desenvolupen des dels ajuntaments i permet treballar la diversitat de situacions, així com respondre a les necessitats a través del contacte amb la realitat de l'entorn. És per això que defensem els ajuntaments com a espais democràtics essencials en la construcció d'un nou model polític basat en la implicació dels ciutadans i la proximitat com a mecanisme clau per millorar la qualitat democràtica i així transformar la societat.

A. Sinergies per uns municipis democràtics

Davant del desmantellament de drets i l'increment de la desigualtat, davant de les polítiques austericides, ens cal donar un gir de 180° a la situació a tots els nivells. Després d'unes eleccions europees en què han sorgit amb èxit diverses expressions d'esquerres, en el proper assalt, les municipals, ens caldrà anar units per poder transformar la societat, també, des de les institucions.

Segurament, el cas de Barcelona serà emblemàtic, perquè és la capital de Catalunya i perquè pot exercir d'efecte crida per a altres municipis i per a altres comicis electorals, però tenim present que les aliances seran diferents arreu del territori, i que segons la realitat del municipi seran possibles tipus diversos de confluències. Creiem, però, que les aliances hauran de ser, en la mesura del possible, plurals i àmplies, per tal que ens permetin poder transformar la vida de la ciutadania, tal com estem dient des de fa anys, amb un peu al carrer i l'altre a les institucions.

AJEV i a ICV fa temps que diem que no ens podem permetre que les forces d'esquerres ens presentem fragmentades una vegada més en uns comicis electorals. Ja no ens conformem amb un regidor o un diputat més, o amb la irrupció d'una candidatura d'esquerres amb poca representació. Estem convençuts i convençudes que cal articular un escenari de confluència electoral de les forces d'esquerres per guanyar el Govern, aturar el desmantellament dels nostres drets i transformar la societat.

Creiem que en aquesta confluència els moviments socials han de tenir un paper central, i hem d'intentar superar el format tradicional de les coalicions de partits i avançar per un format en què s'incorpori la ciutadania organitzada fora dels partits. Ara bé, tampoc renunciem a la nostra identitat, que va de la lluita antifranquista a la proposta d'una nova societat postcrisi més justa i equitativa, ni acceptarem que la identitat de la nostra coalició hi quedi diluïda, ja que som un referent per a molta gent d'esquerres del nostre país.

Sabem que ja existeixen espais de confluència com les plataformes ciutadanes on els partits i les organitzacions polítiques d'esquerres treballem conjuntament amb els veïns i les veïnes (a Barcelona en són exemples la Plataforma O-3 i la plataforma en defensa del Port Vell), però cal anar més enllà i construir una expressió electoral d'aquests espais de trobada. La unitat i la confluència s'aprenen treballant conjuntament, i després d'anys de lluites conjuntes i espais unitaris considerem que ha arribat el moment de fer el pas.

És evident que un procés de confluència té moltes dificultats i és lent. Perquè sigui un èxit creiem necessari posar en valor les aportacions que fa cadascun dels actors que volen formar-ne part.

En els últims comicis electorals, diverses forces de l'esquerra han sacsejat el panorama polític català; malgrat que en alguns espais ja parlàvem de nova política i transparència, la irrupció de noves formacions, entre altres factors, ha afegit un nou eix en la política catalana. Com es fa política és ara tan important com quines polítiques es fan. Moviments com la PAH i molts d'altres ens demostren que es fa política activa des del carrer i que es pot transformar la vida de la gent des de fora de les institucions amb mobilitzacions i accions de desobediència. Per altra banda, transformar la vida de la gent implica conèixer la política municipal, l'entramat dels barris, i per això ens caldrà tant l'experiència de les persones que fa molt de temps que fan política des del carrer com l'experiència d'aquelles que han fet política des de les institucions, perquè, encara que guanyem, les dificultats no hauran acabat.

És evident, però, que la confluència no és senzilla, perquè hi ha espais polítics de tradicions molt diferents; a més, podem preveure les dificultats que hi haurà a l'hora d'elaborar els programes electorals i la candidatures.

Una de les dificultats per configurar la confluència a molts municipis catalans és precisament la participació institucional d'ICV a l'ajuntament. Cal que hi hagi un reconeixement de l'impacte positiu de l'acció política dels càrrecs electes d'ICV i entendre que la correlació de forces dins del Govern no va permetre frenar certes polítiques, però també és important saber identificar els errors i ser capaç de fer-ne autocrítica. Des de JEV creiem fermament que caldrà explorar els punts d'entesa i superar les diferències amb elements de nova política com la radicalitat democràtica, tot centrant la construcció de la confluència en el debat sobre quin model de ciutat volem. En aquest punt, JEV també volem tenir un paper important, posant sobre la taula la situació del jovent al nostre país i liderant el debat sobre quines polítiques d'educació, treball i participació creiem necessàries.

B. Amb la gent i des de la gent: participació social

El context de crisi socioeconòmica i democràtica actual, en què els ciutadans i les ciutadanes senten una gran desconfiança, i fins i tot rebuig, pels polítics i per les institucions governamentals, demostra que ens trobem en un sistema polític estancat i incapaç de donar respostes a les necessitats i voluntats de la població. Les evidents mancances i febleses de la democràcia per establir un model polític just, transparent i capaç de vehicular les demandes i la voluntat ciutadana són una realitat que cal canviar.

Està demostrat que des d'un concepte micro, des de la proximitat i la coneixença del teu voltant més proper és d'on les polítiques i les accions socials poden tenir un impacte major. En aquest cas, els municipis han dut a terme iniciatives pioneres d'innovació democràtica que han millorat considerablement la percepció del sistema democràtic. Malgrat això, la debilitat institucional dels ens locals, la dependència econòmica d'administracions de rang superior i el context de les ciutats fragmentades i difuses han deixat que aquestes pràctiques democràtiques no es poguessin continuar desenvolupant i, per tant, hagin quedat sense continuïtat.

La participació, la informació i la implicació ciutadanes són l'eina principal per recuperar el profund desencant que la ciutadania té envers el sistema democràtic, però per això cal que es converteixi en una prioritat política del govern, exigint la recuperació de la política democràtica; solament així retornarem el poder al poble. Una eina

imprescindible per apoderar la ciutadania i per avançar cap a una política municipal més democràtica són els plans d'actuació municipal participatius. Cal apostar amb força per aquests processos de participació, tot garantint un procés real on hi hagi un compromís vinculant amb el resultat del procés, unes normes clares i una partida pressupostària en consonància amb la magnitud del projecte. Cal un disseny participatiu que tingui en compte entitats i associacions implicades per tirar endavant projectes sectorials i campanyes de mobilització orientades cap a col·lectius vulnerables i habitualment infrarepresentats per tal de garantir un procés plural.

Les propostes de recuperació de la democràcia passen perquè el municipi sigui pensat a través del màxim de veus possibles, agafant la participació com una eina bàsica per fer polítiques públiques, evitant abstraccions excessives i centrant-la en aquells afers públics que més afecten els ciutadans. Cal creure i entendre el sistema democràtic, i per això cal una educació que generi ciutadans i ciutadanes implicats, respectuosos amb la diversitat i lliures. Els lideratges veïnals i les plataformes locals són espais on els i les ciutadanes més actius hi estan implicats i són perfectes acompanyants en tots aquests processos de transformació social. Identificar-los o oferir-los formació, recursos i dedicació poden convertir-se en palanques d'activació democràtica. Els i les representats també tenen la responsabilitat d'acomplir els compromisos per generar aquesta confiança i establir els protocols decisionals per tal d'assegurar unes regles democràtiques clares per a tots els ciutadans.

En definitiva, estem davant la necessitat de construir un nou pacte social que promogui la implicació de tothom en la gestió i la construcció d'unes ciutats i uns pobles dignes, on la ciutadania tingui veu i vot en tot allò que li afecta a través dels electes que ha escollit democràticament. Els governants també tenen l'obligació d'escoltar les demandes i voluntats, i d'una manera transparent i coherent, arribar a consensos socials que millorin les condicions de vida dels seus ciutadans. La reconstrucció del sistema democràtic no es pot deixar només en mans d'experts ni es pot delegar en innovacions tecnològiques, sinó que és la implicació de tots i totes la que construirà pobles i ciutats democràtiques, participatives i dignes.

C. Ciutats i pobles habitables i saludables: l'ecologisme irrenunciable

La crisi ambiental i la crisi economicofinancera que encara patim als nostres territoris van de la mà i denoten el final de la falsa teoria que es pot créixer econòmicament sense límit. La idea del «desenvolupament sostenible», que els neoliberals han entès com la possibilitat de créixer eternament sense perjudicar les generacions futures, necessita una perspectiva nova, més encara quan el consens que ha produït en tot l'arc ideològic ha tendit, precisament, a desideologitzar aquest concepte i el seu potencial de canvi. L'economia capitalista basada en el creixement infinit dins d'un món finit està condemnada al fracàs. La dependència de l'economia en recursos finits com el petroli la fa especialment sensible a problemes d'abastiment i escassetat. A més, la majoria de les vegades el creixement econòmic es produeix en detriment del mediambiental, la qual cosa crea danys irreparables als ecosistemes mundials. Alguns sectors productius hauran de reduir-se, mentre que se n'hauran d'enfortir d'altres; a més, caldrà avançar cap a un consum controlat i respectuós tant amb el medi ambient com amb la qualitat de vida de les persones.

En l'àmbit local es pot afavorir el medi ambient amb la relocalització, el consum i la producció a escala reduïda, l'autoproducció, l'intercanvi, l'increment de la durabilitat d'allò produït, etc.

De fet, les àrees urbanes i especialment les grans ciutats han tendit a tenir un paper insostenible en relació amb la degradació del planeta, especialment amb l'enfortiment d'un mercat global. Les ciutats han consumit molt, han produït molts residus i han tendit a importar per consumir productes que vénen de lluny, incrementant la petjada ecològica. Contra això cal fomentar la producció local i de proximitat, millorar i expandir el reciclatge i la reutilització... En definitiva, reformular la relació amb el medi ambient.

D. Sobirania energètica per generar equitat, democràcia i llibertat

L'època del petroli barat s'ha acabat, i quan la crisi vagi quedant enrere (almenys en termes macroeconòmics) els preus repuntaran, fet que serà una amenaça per a les economies nacionals i familiars i es convertirà en un focus clar de conflicte global.

Les activitats econòmiques relatives a les energies renovables generen, en relació amb les no renovables, més llocs de treball, en compliquen l'especulació, acosten la font al consumidor i democratitzen l'economia, perquè és fàcil localitzar la producció a escala local. Per això les grans inversions no se centren en la generació d'energia verda distribuïda. Així, la revolució ecològica i la revolució democràtica van de la mà i tenen una important dimensió global.

Al nostre país hi ha recursos renovables per explotar: la biomassa forestal, la geotèrmica, la fotovoltaica, els aerogeneradors i d'altres. És clau que es creï una sinergia entre les administracions locals i el sector cooperatiu amb clar lideratge públic, que permetrà crear llocs de treball i millorar la qualitat ambiental. Cal tenir en compte, a més, que el nou model basat en energies renovables no té per què estar exempt de l'especulació o el desenvolupament en funció d'interessos econòmics, com ha passat amb la bombolla de renovables que hi ha hagut a l'Estat a causa d'una mala regulació. Per tant, la creació d'un nou model energètic passa pel desenvolupament en base a la prevalença de criteris ecològics i socials i sustentat des dels poders públics amb l'aportació de la societat civil. I és que les cooperatives i altres formes innovadores d'associació econòmica tenen caràcters positius: estan arrelades al territori, tenen una responsabilitat social intrínseca i tenen un component més democràtic que aquelles empreses amb un consell de direcció que només mira pels beneficis dels seus accionistes. Els governs locals poden treballar colze a colze amb aquestes entitats, ja siguin cooperatives d'usuaris, de producció o de distribució. És important, per tant, la implicació de la societat civil organitzada al voltant de l'economia social, ja que mentre no aconseguim una política energètica motor de la transformació econòmica i ecològica, són les organitzacions que deriven d'aquesta societat civil les que tenen capacitat per anar fent camí. D'altra banda, també és important la seva participació, perquè analitzant el cas francès podem comprovar com un sistema elèctric sota control totalment públic no garanteix criteris de gestió ecològics i fins i tot en alguns casos tampoc socials, i per tant és important una societat civil organitzada per poder exercir el control ciutadà des d'una posició d'agent del sistema energètic i no pas només com a simple consumidor. En aquest sentit, val la pena destacar cooperatives com Som Energia, que basa la seva acció de transformació energètica desenvolupant projectes de generació distribuïda, en la majoria dels casos, en col·laboració amb l'Administració pública municipal, com per exemple amb el lloguer o la cessió de sostres municipals per a la generació d'electricitat a partir de la fotovoltaica.

Aquesta col·laboració per a la revolució energètica és important, perquè la liberalització del sector energètic ha posat pals a les rodes al fet que petites unitats produc-

tores tinguin un paper significatiu en el sector. La primera trinxera en la qual lliurarà la batalla la nova política energètica haurà de ser l'àmbit municipal. Tot i el marc de la política energètica actual, i amb les competències i capacitats econòmiques limitades de l'Administració municipal, aquesta pot ser motor del canvi de paradigma energètic que volem propugnar. En primer lloc, els ens municipals han de ser un exemple per a la població local. Ho han de ser en la contractació dels seus subministraments energètics amb criteris de justícia social i de ruptura amb els oligopolis, en el cas elèctric a través de Som Energia (com ja ho fa l'Ajuntament de Sant Celoni en alguns dels seus equipaments) o de petites empreses amb vinculació al territori. La creació d'una agència local de l'energia que tingui un ampli contacte amb el sector cooperatiu pot ser una altra mesura interessant en aquest sentit. Ho pot ser amb la utilització de tecnologies renovables o eficients en els edificis municipals o en la cessió o el lloguer de sostres municipals per al desenvolupament d'aquestes tecnologies, o amb l'aposta per l'eficiència energètica en les infraestructures municipals, com ara l'enllumenat públic. En segon lloc, pot impulsar aquestes organitzacions energètiques d'economia social o l'extensió de les tecnologies renovables, afavorint per exemple la cessió o el lloguer de sostres o solars privats. En tercer lloc, des de les institucions municipalistes, com els consells comarcals o les diputacions, es poden utilitzar totes aquelles infraestructures i serveis que gestionen per a la implementació de la gestió eficient dels recursos energètics i per al desenvolupament de tecnologies renovables, com per exemple el biogàs, a partir de la gestió dels residus. Finalment, una de les maneres com es pot incidir des del nivell local és no fixar-se només en la part del cost a l'hora de fer concursos públics, sinó en la utilitat social i en els beneficis a llarg termini en el sentit de l'activitat econòmica i la cohesió que poden generar noves activitats energètiques.

Per tant, és molt important que, des d'una visió ecosocialista, sapiguem elaborar un model de gestió de l'energia des de la proximitat, amb criteris ecològics i basat en el sotmetiment a l'interès comú i en contra del negoci d'uns quants. En cas contrari, ens podem trobar en un escenari en el qual, tot i que les grans companyies energètiques hagin estat les promotores del vell sistema energètic, copin la gestió del nou sistema de generació i gestió distribuïda amb criteris mercantils. Cal tenir present el cas de les energies renovables, on aquestes grans companyies acaparen el gruix de la generació renovable, quan no n'han estat promotores.

En aquest canvi de paradigma en el sistema energètic, les entitats municipals hi tenen molt a dir pel fet de ser els ens públics més propers als ciutadans i per tant els que haurien de promoure i intervenir en la gestió d'aquest nou model distribuït. En aquest sentit, cal destacar els dos models de gestió d'aquesta nova organització del sistema energètic. Un primer, propi de la ideologia neoliberal o conservadora, és deixar la iniciativa i el desenvolupament al sector privat, i un segon model, basat en els valors de servei públic i economia cooperativa, té com a pal de paller els poders públics en col·laboració amb la societat civil organitzada entorn de l'economia social. En conseqüència, i tal com s'advertia en el cas de les grans companyies, des de JEV apostem per bastir un discurs fort que centri el debat en el model de gestió i desenvolupament amb els criteris descrits en el segon model, ja que entenem aquesta segona fórmula com l'única manera d'assegurar que la planificació energètica del nou sistema es farà amb criteris ecològics i de justícia social i no pas amb criteris purament mercantils i especulatius. En relació amb aquest fet, cal tenir present que un sistema energètic distribuït no implica la utilització necessàriament d'energies renovables, ja que aquest es pot fonamentar per exemple en tecnologies basades en el gas natural. És per això

que hem d'apostar per un model energètic distribuït però amb criteris d'eficiència energètica i basat en energies renovables.

En la societat actual, l'energia és un bé de primera necessitat i l'electricitat és usada en la il·luminació, la calefacció, la cuina i el manteniment de les llars. Les mesures d'austeritat condueixen a la pobresa energètica i tenen uns efectes devastadors en el benestar de les persones, i per aquest motiu és tasca de l'Administració evitar que la ciutadania es vegi privada d'aquests serveis bàsics. D'aquesta manera, s'aposta per un control públic que eviti sempre el tall de subministrament elèctric a les llars per falta de pagament del rebut de la llum, fet que provoca modes de pobresa amb greus conseqüències en la vida de les persones.

E. L'aigua, dret bàsic, garantia pública

Hi ha alternatives a l'onada de privatització: hi ha municipis que estan promovent referèndums per consultar la ciutadania sobre la remunicipalització de la gestió, hi ha municipis que ho estan duent a terme i hi ha municipis amb una gestió pública reeixida del servei des de fa anys. A més, al nostre país hi ha un moviment format per entitats diverses que lluita contra la privatització i que ha denunciat tant aquesta privatització com les irregularitats en el procés de venda, la Plataforma Aigua és vida. A Catalunya, els municipis que gestionen directament l'aigua s'han unit en el CONGIAC (Consorti per a la Gestió Integral de l'Aigua), que presta serveis i en defensa la gestió pública integral a Catalunya. De fet, alguns territoris importants han tendit a la (re)nacionalització de l'aigua: des de Grenoble el 1999 fins a París el 2010, passant pel canvi constitucional a l'Uruguai, que el 2004 va prohibir la privatització de l'aigua tot declarant-la «dret humà bàsic».

Aquesta és la tendència que volem per als municipis de casa nostra: cal recuperar la gestió pública de l'aigua perquè és un dret humà, un bé comú, del qual ningú pot quedar privat. En tant que entenem l'aigua com un dret i no com un negoci, n'exigim la gestió pública i col·lectiva sota criteris de tarifació social i amb una clara orientació a la cohesió territorial i a la sostenibilitat ambiental.

F. Territori en xarxa i cohesió social: polítiques de mobilitat per a la majoria

Per a nosaltres, el transport públic té una triple vessant redistributiva que el fa generador d'equitat i el converteix, per força, en un dret elemental als nostres pobles i ciutats.

En primer lloc, és ambientalment més just. La pol·lució creixent a què s'enfronten els nostres territoris és deguda principalment a les externalitats que generen les activitats productives i els desplaçaments que aquestes requereixen. El transport públic garanteix la reducció dels nivells de contaminació que els desplaçaments intraurbans o interurbans fomenten, i per tant contribueix a unes localitats més netes, sanes i habitables.

En segon lloc, és un bé de primera necessitat per a moltes persones que necessiten desplaçar-se per treballar, estudiar o simplement gaudir del seu oci. L'encariment del transport públic ha minat la cobertura d'aquesta necessitat i ha conduït molta gent amb recursos minsos a agafar el cotxe privat, veure la seva economia greument perjudicada o prescindir de desplaçaments, reduint fins i tot la seva vida en comunitat i per tant renunciant a una vida plena en societat. Cada cop més, el transport és una necessitat inherent a la vida quotidiana; és, per tant, un dret que ha de ser garantit

per a tothom. Des d'aquest punt de vista, entenem que el transport públic és i ha de ser un servei públic i ha de ser gestionat des de l'interès comú, i no des de l'òptica empresarial.

En tercer lloc, el transport públic és sinònim de cohesió territorial. Un territori teixit amb transport públic és un territori connectat, que dificulta l'aïllament de zones desfavorides i que dinamitza l'activitat econòmica i relacional, essent, per tant, un bon antídoto contra l'exclusió, els tòpics i els rumors. Som més partidaris, per tant, de les solucions col·lectives que de la mobilitat privada. Preferim, doncs, garantir i millorar l'oferta de transport públic que no pas els productes del green capitalism com el cotxe o la moto elèctrics, que sota una premissa d'eficiència i reducció d'emissions només es plantegen per perpetuar el model caduc i insostenible del vehicle privat. La promoció del transport públic necessita d'una política de «pal i pastanaga». Les polítiques de desincentivament de l'ús del cotxe no tenen cap efecte sense una oferta d'una alternativa de transport públic de qualitat, però també a l'inrevés. Així, el municipalisme d'esquerres fa temps que ha entès que no tan sols cal bastir una xarxa de transport públic potent, sinó que cal recuperar tot l'espai públic cedit al cotxe durant tant de temps per a l'ús de la ciutadania i facilitar els modes de transport sostenibles en detriment de la moto i del cotxe.

Volem uns municipis amb serveis dignes i assequibles de transport públic, que redistribueixin oportunitats i que eixamplin el concepte de ciutadania. La dreta ens ha imposat preus inassumibles per a moltes persones, especialment de col·lectius en risc d'exclusió o directament fora del sistema. Nosaltres entenem el transport públic com un dret democràtic, social i civil que fomenta la llibertat.

G. Un nou model econòmic sense exclusió, arrelat i respectuós

El neoliberalisme imperant des de la dècada dels setanta i els vuitanta ha comportat efectes devastadors sobre la nostra economia, desregulada i allunyada del desenvolupament humà i de la cohesió dels territoris. Els resultats són avui evidents, amb els nostres pobles i ciutats plens d'aturats i aturades i amb economies locals absolutament devastades i paralitzades.

No volem, ni podem, tornar enrere. No volem recuperar la idea del consum sense control, sinó canviar les dinàmiques de l'economia contemporània. Caldrà impulsar un model que aposti per la relocalització i pel consum intel·ligent, amb l'objectiu últim de recuperar la sobirania econòmica. En aquest sentit, no podem seguir basant el creixement econòmic en el consum d'energia i materials, i cal desvincular el desenvolupament humà del consum. Així mateix, cal un model turístic cultural, respectuós, inquiet, proactiu i que estableixi diàlegs amb el territori, com per exemple el que representa el projecte de Patrimoni de la Humanitat del Priorat.

H. Economia, cohesió social i la Catalunya rural

El sector rural ha patit uns canvis dràstics en les darreres dècades i s'ha transformat de manera plural. Es tracta d'una realitat que s'ha diversificat, on ha guanyat pes el sector serveis, on la dona s'ha incorporat amb més força al mercat de treball, on la conciliació de la feina, els temps i els espais és complicada, i on per consegüent s'ha generat una nova demanda de serveis.

Aquests factors, units a l'envelliment de la població, dibuixen un escenari d'increment de la desigualtat de gènere, atès que les dones pateixen una càrrega important

de feina productiva i reproductiva. En aquest sentit, els governs locals han de donar resposta a les noves necessitats rurals amb noves eines econòmiques, impulsant les economies locals de forma molt vinculada al territori, i impulsant la producció local i el desenvolupament territorial.

Així, els esforços d'alguns governs locals i cooperatives de serveis estan cobrint, de manera conjunta, demandes socials, i generen efectes redistributius en escenaris de complexitat. L'economia local, identificada amb un territori concret i que respon a les demandes i necessitats d'aquest, té més capacitat per adaptar-se a canvis, creant teixit econòmic i riquesa mitjançant llocs de treball estables, de qualitat i de proximitat que permetin la conciliació dels diferents temps a què, com a éssers humans, tots i totes tenim dret. A més a més, experiències similars en el sector alimentari o energètic poden ajudar a democratitzar l'economia, tot recuperant sobirania alimentària i energètica.

Els canvis en el sector agrari català s'han accelerat en les darreres dècades a causa de la terciarització. L'excedent de mà d'obra del camp va a les ciutats, la qual cosa provoca l'envelliment de la població. Cal que siguin les entitats públiques les que facilitin el desenvolupament de nous sectors agrícoles i rurals. Apostem per un model que doni sortida tant a persones treballadores qualificades com no qualificades i amb unes condicions laborals que no siguin les actuals: sous miserables, jornades excessives, sense contracte i amb calendari que només genera treball uns quants mesos l'any. Proposem mesures que potenciïn nous sectors amb cada vegada més demanda i valor afegit, com ara l'agricultura ecològica, el turisme rural sostenible i les cooperatives de consum, basant-se en tècniques noves cap a la sobirania energètica i alimentària. L'Estat va definir les vegueries com el nou àmbit territorial específic per a l'exercici.

1. Nous usos del temps: més enllà de la feina, ciutats i pobles per viure-hi

impediment per al gaudi del temps de qualitat per a les persones, i han facilitat les dinàmiques patriarcal que han situat les dones en la dedicació plena, en molts casos, a les tasques de cura. Contra això, una nova economia de caràcter local ha de garantir el dret al propi temps, major equitat de gènere i benestar quotidià.

Són moltes les àrees que intervenen en la garantia d'un temps de qualitat en la vida urbana i rural: conciliar treball, família i vida personal, generar polítiques en l'esfera mercantil i polítiques familiars, socials i de cura.

A escala europea, trobem diversos exemples o intents de donar forma a territoris fets per viure-hi més que per veure'ls. Fets i pensats per a les persones, per al gaudi, per a l'oci, per a les relacions interpersonals i per al desenvolupament col·lectiu. Experiències que han volgut veure les localitats com alguna cosa diferent de l'espai que transitem per anar a la feina o al centre educatiu, o del lloc on anem a comprar i a consumir. Moltes veus s'han aixecat per reivindicar ciutats habitables, amb ritmes de vida pausats, que formulin propostes per al desenvolupament territorial respectuós amb les necessitats de les persones.

Dos factors vitals són les polítiques de mobilitat i les polítiques de conciliació. Un transport públic que se situï al centre de l'interès polític pot garantir la reducció de temps de trasllat, reservant més temps per a la vida personal i comunitària. L'aïllament de moltes zones, especialment rurals, i la mala connexió de moltes altres àrees són un bloqueig al dret al propi temps. En aquest sentit, l'increment de tarifes del transport públic experimentat en els darrers anys no té cabuda en la nova economia local, que ha repensar i intensificar les xarxes de transport públic centrant-se en el seu benefici

social, territorial, mediambiental i també de generació d'activitat econòmica, i no pas emmirallar-se en els desitjos del lobby del transport privat. És per això que proposem apostar per un servei de transport públic interurbà que sigui eficaç i ràpid. Allò ideal seria garantir una xarxa ferroviària de qualitat, assequible i que superés d'una vegada per totes el centralisme barceloní per adaptar-se a les realitats de cada territori.

La territorialització de l'economia, impulsant la producció local i el consum de proximitat, amb estructures de tipus cooperatiu que promoguin pràctiques de conciliació de les diferents esferes de la vida personal, han de ser al centre de la nova economia local, i els governs locals han de posar els seus recursos per col·laborar-hi i impulsar, com a agents amb possibilitats, aquest canvi del mapa productiu i de desenvolupament territorial.

J. Polítiques educatives locals en el nou context municipal

Està demostrat que l'àmbit local contribueix a una major equitat i qualitat del sistema educatiu, a causa de la política de proximitat que es dona entre escola i entorn, la qual cosa genera una responsabilitat col·lectiva de tots aquells actors que formen la comunitat educativa. La potenciació de la relació de l'escola amb l'entorn fomenta la igualtat d'oportunitats a causa del fet que les polítiques d'acompanyament i d'informació són dutes a terme pels ajuntaments. Sabem que l'accés a la informació és desigual en funció dels grups socials, i per tant és essencial que tota la ciutadania, tingui la realitat social que tingui, sigui informada i acompanyada en tot moment per garantir la igualtat d'oportunitats. L'enfortiment de les relacions entre escola i territori reforça el sentiment de confiança cap a l'Administració, així com les responsabilitats col·lectives.

Les sinergies que es produeixen en les polítiques locals d'educació amb la resta de departaments, agents socials, entitats i entorn urbà, com ara la participació de serveis socials, escoles bressol, mediadors socials, etc., fomentant un treball en xarxa, beneficia clarament la cohesió social del municipi en qüestió.

L'oportunitat de treballar l'educació des d'una lògica integral es basa en el treball de les polítiques educatives locals, ja que si considerem el concepte ampli d'educació veiem que va més enllà del que succeeix a les aules; l'entorn urbà, familiar i social també tindrà una incidència en la realitat educativa dels infants, joves i adults. Per tant, els agents socioeducatius del municipi fan que els barris es converteixin en «espais educatius». Una ciutat educadora no veu l'educació solament a les aules, sinó a tot el territori. És per tot això que la competència local en educació (cada cop més retallada i atacada pel Govern central i català) és important com a element aglutinador i impulsor del treball en xarxa comunitari educatiu per crear ciutats educadores. Un exemple és la xarxa d'escoles bressol municipals; tots reconeixem el paper clau d'aquesta etapa educativa en la trajectòria formativa i vital de l'alumnat.

La democratització de l'accés als estudis no obligatoris (escoles de músiques, d'art...) és una competència municipal que té una incidència molt gran en la vida educativa i formativa dels alumnes que cursen aquests estudis. Un altre exemple d'aquesta democratització són les Oficines Municipals d'Escolarització (OME), que són essencials per equilibrar les composicions socioeducatives, així com d'informació i acompanyament a les famílies.

En definitiva, l'Ajuntament fa una funció bàsica d'informació i acompanyament a les famílies en aquelles qüestions complexes de les polítiques d'ensenyament, fins i tot d'aquelles que no són competències, ja que la proximitat i la primera línia de contac-

te són les més efectives per conèixer les necessitats reals de la població. A més de les competències esmentades, els departaments d'educació també desenvolupen programes extra per tal de complementar els projectes dels centres educatius, i així ampliar el coneixement dels alumnes i generar una ciutadania formada i compromesa. Cal una aposta decidida pels espais d'associacionisme educatiu, com ara esplais i caus. Des del voluntariat, els i les joves apostem per una educació vivencial, justa, equitativa i coeducativa que contribueixi a un pensament crític d'infants i joves. Els esplais i caus, arrelats en l'entorn, contribueixen a la dinamització del teixit social.

K. Polítiques de joventut contra l'exili: relats de vida per arrelar

Joves d'Esquerra Verda, conjuntament amb consells locals i el món associatiu juvenil, sempre ha reivindicat la importància de les polítiques de joventut en el món local com a fórmula per apropar els serveis públics als més joves i, al mateix temps, fer visible aquesta etapa vital que és la joventut en totes les polítiques municipals.

No obstant això, la realitat del desplegament de les polítiques de joventut en els ajuntaments ha estat molt desigual per la manca de voluntat política d'alguns partits que no tenen com a prioritat el col·lectiu juvenil. És per això que en uns moments tan difícils i desoladors per als joves, amb una crisi acarnissada que ens expulsa del país per la manca d'oportunitats a casa nostra, són més necessàries que mai unes polítiques juvenils basades en la proximitat, que desenvolupin un pla de xoc que pugui donar respostes a les necessitats i voluntats de la generació que som el present i el futur, i per a això és essencial que es treballi des d'una òptica transversal de les polítiques juvenils. Les actuals contradiccions que trobem als ajuntaments en matèria juvenil suposen un retrocés a antics debats que ja havien estat desencallats, tot provocant una complicada capacitat d'influència real en la vida dels joves. La política de joventut no podrà aplicar-se amb èxit sense una partida pressupostària suficient ni sense una clara voluntat política a tots els nivells administratius de l'ajuntament per tal de poder revertir el desorbitat atur juvenil o l'exili forçat de molts joves dels nostres pobles, situacions que necessiten una resposta a través d'unes polítiques socials transversals, coherents i fortes per fer front a l'exclusió social juvenil.

Els ajuntaments, des de la proximitat i la coneixença de les diferents realitats socials juvenils que existeixen, seran l'Administració més eficaç per donar una resposta contundent a aquesta situació del jovent de molts pobles i ciutats. És per això que sempre hem defensat, i continuarem defensant amb més força que mai, la necessitat que els ajuntaments disposin de regidories de Joventut, i que aquestes gaudeixin d'un paper destacat en l'organigrama i en les polítiques municipals, per tal de reconèixer l'existència de necessitats específiques de la població jove, es doni visibilitat a les seves necessitats i valoracions i se la doti d'un referent clar de l'Administració local que vetlli pels seus drets.

Els punts d'informació juvenil són la traducció més directa i pròxima d'aquestes regidories de Joventut, on el jove troba un espai de trobada de socialització, experimentació i participació en els afers de les ciutats i els pobles en la coneixença d'altres joves. L'èxit de les polítiques de joventut, en un context de recessió generalitzada com l'actual, passa per apostar per aquests serveis de proximitat, que tenen la capacitat de generar una incidència real en la vida del jovent i promoure models de ciutats basats en el benestar social.

En aquest sentit, la implementació de la garantia juvenil és una oportunitat per fer front al problema estructural de l'atur en aquest sector de la població. Aquesta me-

sura impulsada per la UE ha de garantir llocs de treball i formació de qualitat que responguin al perfil i a les necessitats de cada jove. En cap cas el pressupost, que hauria d'estar gestionat pels ajuntaments, es pot destinar a bonificacions a les empreses que contractin joves.

L. Proximitat com a èxit per a la igualtat de gènere

Diversos estudis revelen un augment constant de la violència de gènere si no s'actua immediatament i des d'una vessant transversal i de proximitat, i és per això que Joves d'Esquerra Verda defensem la instauració de les polítiques d'igualtat com una prioritat a tots els ajuntaments dels nostres pobles i ciutats.

Primer de tot, cal posar en el punt de mira els centres educatius, els quals haurien de convertir-se en l'espai prioritari on posar fi al sexisme i a les relacions insanes, basades en el control a través del mal ús de les xarxes socials, que molts joves tenen. Cal apostar per programes formatius en la igualtat de gènere en totes les etapes educatives, però posant l'èmfasi en l'etapa preadolescent, pel seu impacte en les relacions futures que tindran.

Seguidament, les polítiques de proximitat són aquelles que coneixen les necessitats dels ciutadans de primera mà; i en el cas de les dones, aquests espais de trobada, informació i assessorament són els SIAD. Són serveis imprescindibles que ofereixen els ajuntaments i que estan dirigits a dones perquè s'informin i s'assessorin en tots aquells temes que els puguin ser d'interès laboral, personal, educatiu, etc., així com el treball en la prevenció i intervenció de la violència masclista vers les dones.

L'objectiu de les administracions locals és contribuir que tots els ciutadans puguin avançar cap a la seva plena autonomia personal sense que cap persona pugui retallar les seves llibertats personals i col·lectives, i quan això succeeix, com en el cas de les dones, ha de poder donar respostes i solucions a aquesta desigualtat. És per això que calen serveis com els ja esmentats SIAD i recursos com els plans d'igualtat municipals, que garanteixin la perspectiva de gènere i la igualtat entre dones i homes i que compleixin la doble funció de sensibilització i intervenció per aconseguir transformar des de l'arrel i promoure una societat lliure i igualitària, i per això cal que totes les administracions tinguin aquesta política pública com una prioritat en la seva agenda política.

M. Un nou consum respectuós amb els territoris i garant de la igualtat

El consum gaudeix d'una importància tan central en el moment actual que se'ns anomena societats de consum. Això ha estat facilitat per dècades de polítiques econòmiques (i reformes polítiques) neoliberals que han reduït el paper de l'Estat i han deixat via lliure al sector privat mitjançant la desregulació. Efectivament, aquest canvi d'equilibri ha anat en detriment de la preservació dels recursos naturals i del mateix medi ambient.

De fet, durant els anys en què l'hiperconsumisme es va desenvolupar més al nostre país, més va créixer la desigualtat, però es va imposar sobre la població com una realitat ideològica, pràcticament una qüestió de fe.

Ara, tanmateix, la bombolla que ha permès aquest hiperconsumisme, la bombolla immobiliària i l'orgia financera, ha esclatat. Això obre una finestra d'oportunitat per a un sector públic, especialment el local, que s'ha de reivindicar com a garant de la racionalitat econòmica a partir d'un model de proximitat i consum intel·ligent.

Avui dia, els problemes relacionats amb el consum se centren en la manca d'accés a

béns i serveis bàsics, l'abús de determinats proveïdors del seu propi poder, la manca d'informació i reflexió individuals i una actitud poc crítica i amb una manca de marc col·lectiu de referència. Això darrer és important, perquè la doctrina neoliberal ha imposat la «selva econòmica», on es vol que els treballadors i les treballadores vagin per lliure fent-los pensar que han de competir entre elles i ells per arribar a la darrera planta de l'ascensor social, minvant el poder dels agents col·lectius com els sindicats. Per això, la reflexió sobre l'hiperconsumisme, sobre el medi ambient o sobre altres aspectes de la vida col·lectiva ha estat menor.

No es pot lluitar contra l'hiperconsumisme, devastador amb els territoris, amb l'austeritat, devastadora per a les classes populars. Les noves ciutats i pobles han de treure de sobre el pitjor del llast de l'hiperconsumisme, impulsant el consum de proximitat, el consum col·lectiu (el transport públic n'és un gran exemple), la inclusió tecnològica contra l'aïllament d'extenses zones del nostre país, la producció col·lectiva de l'energia...

Grans exemples d'aquest canvi dels nous pobles i ciutats són les xarxes d'intercanvi, que moltes vegades han tingut un impuls cívic i públic. Ens referim als bancs del temps, les xarxes d'intercanvi de coneixement, les xarxes d'intercanvi de béns i les cooperatives de consum agroecològic. Tenen en comú els valors de la solidaritat, la cooperació, la reciprocitat, la transparència i la responsabilitat social, i són, a més, una esmena a la totalitat al sistema econòmic actual, centrat en la moneda, que actua com a barrera social en molts casos intraspasable.

N. Totes i tots, juntes i junts: inclusió és victòria

La legitimitat del sector públic es basa, essencialment, a protegir la seva població davant eventualitats de tipus col·lectiu. En els darrers temps, l'increment de la diversitat per raons de tot tipus ha generat riquesa, però també noves fractures. També s'han destruït estructures que generaven llaços socials i efectius, com les relacions laborals estables, i per tant tenim una societat amb més exclusió que fa uns anys.

Els riscos d'exclusió, doncs, s'han democratitzat, en el sentit que posen en perill més capes de la població que abans. La doctrina neoliberal, aferrada a enretirar l'Estat i desregular l'economia per incrementar els beneficis del mercat, ho ha facilitat.

La transformació del mercat laboral (més desregulat, flexible, precari, amb feines de més curta durada) incrementa l'exclusió, i l'estat del benestar no té eines per enfrontar-ho, perquè cada cop es va reduint més. Als nostres pobles i ciutats, els treballadors i les treballadores pobres (persones que no en tenen prou amb una renda per sortir de la pobresa) són cada cop més habituals. També hi han influït els canvis en els models familiars, avui més inestables, així com les dinàmiques de l'envelliment (aquests dos darrers factors afecten especialment les dones i la seva autonomia).

Els governs locals no poden, per tant, insistir en polítiques assistencialistes, sinó passar a una visió emancipadora. És cert que els ajuntaments no tenen recursos suficients per fer-ho, en gran part perquè la descentralització cap als ens locals mai ha succeït (avui dia gestionen, si fa o no fa, un pressupost similar al del 1980). L'avenç cap a municipis inclusius és vital per apoderar la ciutadania, i caldrà fer-ho amb la participació ciutadana en les decisions de la política social per tal d'evitar l'erosió de llaços relacionals i comunitaris. Aquesta pèrdua de llaços ha perjudicat especialment dones, gent gran, estrangers/es i col·lectius amb baixos ingressos, i poden ser enfortits des del territori amb equipaments públics, activitats relacionals, increment de recursos associatius en aquests àmbits, etc.

O. Cap a un nou concepte de ciutadania: ciutats i pobles de totes i tots

«Cap persona és il·legal ni cap persona és més que una altra». Aquesta és la màxima que resumeix el nostre concepte de ciutadania, aliè a nacionalitats, orígens, preferències, etc. No creiem en una societat monocultural que conviu amb persones nouvingudes o diferents. Aquest vell concepte de ciutadania és generador de desigualtats i atempta contra els drets humans i la dignitat de les persones.

El color de la pell i l'ètnia d'origen han estat sovint causa de discriminació social i política. No hi ha cap raó que ens porti a pensar que una persona, pel fet de ser nouvinguda, no pugui exigir el dret a vot o l'accés a serveis públics com la salut o ajudes socials. No hi ha cap raó que justifiqui l'exclusió de persones homoparentals, bisexuals i transsexuals, ni que s'apunti amb el dit qui professa religions que ens són desconegudes o estranyes. No per ser dones, les dones tenen més obligacions a les seves esquenes. No per ser grans, les i els avis han de ser abandonats a la seva sort sense suport per garantir un nivell de vida digne.

El nostre concepte de ciutadania és ampli. Tothom que comparteix espais i usos, que habita en els nostres pobles i ciutats, és ciutadà o ciutadana. No acceptem ciutadanes de primera, de segona ni de tercera, i els mateixos drets i deures han de ser aplicats a totes les persones.

La dreta i la socialdemocràcia han fet servir les persones immigrades com a arma llançívola per guanyar vots. La dreta s'ha encarregat de definir la família com un concepte monolític, foragitant el col·lectiu LGTB dels seus drets i llibertats i carregant sobre les esquenes de les dones obligacions col·lectives.

Tots i totes som ciutadans i ciutadanes.

P. Transformant les polítiques de família per transformar pobles i ciutats

El franquisme primer, i la dreta ¿democràtica? després, s'han apoderat del concepte *família*, vinculant les polítiques al seu favor a incentius natalistes i dinàmiques masculistes. Tanmateix, la família és una estructura molt estable al llarg de la vida d'una persona. No obstant això, no s'ha d'entendre com una política «per a dones», com s'ha fet fins ara en molts casos, situant-hi tot el pes del treball reproductiu.

Les famílies s'han transformat. La seva dimensió s'ha reduït, són més canviants, augmenten les famílies monoparentals (especialment fruit de divorcis) i homosexuals, la immigració ha contribuït a la generació de famílies amb dinàmiques oposades a les que coneixíem, etc.

Hem d'eradicar l'assistencialisme d'aquest tipus de polítiques, que, dissenyades des de l'heteronormativisme, han impulsat dinàmiques patriarcals. Som pobles i ciutats plurals, que volem ser tal cosa, i que volem que les diferents realitats socials que conviu en un mateix territori se sentin respectades. Aquestes polítiques han de ser enfortides pel suport a situacions d'emergència familiar (salut mental i emocional), el suport a l'accés a l'habitatge, l'enfortiment de polítiques de dependència o la lluita contra els desnonaments.

